

KANUNNAME-İ ARAZİ

Kanun Numarası:	—
Kabul Tarihi:	07.07.1274 (1858)
Takvimi Vakayi Tarihi:	09.10.1274
Takvimi Vakayi Numarası:	562

Madde 1 - Memaliki Devleti Aliyede olan arazi beş kısımdır. Kısmı evvel arazii memluke yani berveçhi mülkiyet tasarruf olunan yerlerdir. Kısmı sani arazii meriyyedir. Kısmı salis arazii mevkufedir. Kısmı razi arazii metrukedir. Kısmı hamis arazii mevattır.

Madde 2 - Arazii memluke dört nevidir. Nev'i evvel kura ve kasabat derunlarında bulunan arsalar ve kenarlarında bulunup da tetümmei sükna itibar olunan nihayet nısf dönüm miktarı yerlerdir. Nev'i sani arazii miriyeden bilifraz mesağı şer'iyeye binaen evnai vücuhu mülkiyeti ile tasarruf olunmak üzere temlik sahih ile temlik olunmuş olan arazidir. Nev'i salis arazii öşriye ve nev'i rabi arazii haracıyedir ki mesela hini fetihde ganimine tevzi ve temlik olunan yerlere arazii öşriye ve gayrimüslim olan asıl yerlileri yetlerinde takrir ve ipka kılınan yerlere arazii haracıye denilir.

Haraç arazi iki kısımdır. Bir kısmı haracı mukasemedir ki arazinin hasılatından yerin tahammülüne göre öşürden nısf kadar alınmak üzere tayin olunmuş olan şeydir. Diğer haracı muvazzaftır ki arazi üzerine maktuiyet veçhile tavzif ve tayin olunmuş miktarı muayyen akçedir.

Kafei arazii memlukenin rakabesi yani zati ve mülkiyeti sahip ve maliki olan kimseye ati olarak emval ve eşyayı saire gibi tevarüs eder ve vakıf ve rehin ve hibe ve şuf'a misillü ahkam cari olur.

Gerek arazii öşriye ve gerek arazii haracıye sahibinin bila varis vefatiyle canibi beytülmale ait olduklarından arazii miriye hükmünü iktisap ederler. Arazii memlukenin envai erbaasında cereyan edecek ahkam ve muamelat kütübü fihhiyede beyan olduğu cihetle işbu kanunnamei arazide arazii memluke ahkamından bahsolunmıyacaktır.

Madde 3 - Arazii miriye rakabesi canibi beytülmale ait olarak ihale ve tefviz tarafı devleti aliyyeden icra olunagelen tarla ve çayır ve yaylak ve kışlak ve korular ve emsali yerler ki mukaddeme ferag ve mahlulat vukuunda sahibi arz itibar olunan timar ve zeamet ashabının ve bir aralık mültezim ve muhassaların izin ve tefviziyle tasarruf olunur iken muahharan bunların ilgası hasebiyle elhaletü hazini tarafı devleti aliyyeden bu hususa memur olan zatın izin ve tefviziyle tasarruf olunup mutasarrıfları yetlerine balası turalı tapu senetleri verilir.

Tapu hakkı, tasarruf mukabilinde verilen meaccedir ki canibi miri için memuru tarafından ahz ve istifa kılınır.

Madde 4 - Arazii mevkufe iki kısımdır. Kısmı evvel sahihan arazii memluketden iken şer'i şerife tevfiikan vakfolunmuş olan arazidir ki bu makule arazii mevkufenin rakabesi ve bilcümle hukuku tasarrufiyesi canibi vakfa ait olarak bunlarda muamelatı kanuniye cereyan etmeyip ancak şartı vakıf her ne ise olveçhile amel olunmak lazım geldiği cihetle arazii mevkufenin bu kısmından işbu kanunnameye bahsolunmayacaktır.

Kısmı sani arazii miriyeden bilfaraz selatini uzam hazeratının veyahut bizzat izni sultanı ile aharlarının vakfeylemiş olduğu arazidir ki bu misillü arazinin vakfiyeti yalnız arazii miriyeden bir kıt'ai müfrizenin aşar ve rüsumatı misillü menafii miriyesi tarafı saltanatı seniyeden bir cihete tahsis demek olduğundan bu makule arazii mevkufe evkafı sahiheden değildir. Memaliki mahrusada kain arazii mevkufenin ekserisi bu kabildendir ve böyle tahsisat kabilinden olan arazii mevkufenin arazii miriyeyi sırfa gibi rakabesi beytümale ait olmasıyla bunlar hakkında bundan sonra zikir ve tafsil olunacak muamelatı kanuniye tamamıyla cari olur. Fakat resmi ferag ve intikal ve bedeli mahlulat arazii miriyeyi sırfada canibi miriye ait olduğu gibi bu makule arazii mevkufede dahi vakfı tarafına ait olur. Zirde bahis ve beyan olunacak arazii miriye ahkamı bu makule arazii mevkufede dahi cari olacağından işbu kanunnameye her ne zaman arazii mevkufe tabiri irat olunursa işte böyle tahsisat kabilinden olan arazii mevkufe murat olunur. Fakat bu makule arazii mevkufenin birnevi dahi vardır ki rakabesi beytümale ait olduğu gibi aşar ve rüsumatı canibi miriye ait olduğu halde yalnız hukuku tasarrufiyesi veyahut rakabesi beytümale ait olarak aşar ve rüsumatıyla beraber hukuku tasarrufiyesi bir cihete tahsis kılınmıştır. Bu nevi arazii mevkufede ferağ ve intikal misillü ahkam ve muamelatı kanuniye cari olmayıp ancak tarafı vakıftan gerek bizzat ve gerek ala tarikulicar ziraat ve tasarruf ettirilerek menfaii hasılası vakfın meşrutunlehine sarfolunur.

Madde 5 - Arazii metruke iki kısımdır. Biri umum nas için terk olunmuş olan yerlerdir ki tarikiam bu kabildendir. Diğer bir kariye ve kasaba veya kura ve kasabatı müteaddidenin umum ahalisine terk ve tahsis olunan yerlerdir ki ahali kura ve kasabata tahsis kılınmış olan meralar bu kabildendir.

Madde 6 - Arazii mevat bir kimsenin tasarrufunda olmadığı ve ahaliye terk ve tahsis kılınmadığı halde cehirulsavt olan kimsenin aksayı umrandan sayhası istima olunmayacak derecelerde kura ve kasabattan bait bulunan yani aksayı umrana tahminen bir buçuk milyani yarım saat miktarı mesafe budiyeti olan hali mahallerdir.

Madde 7 - İşbu kanunnameyi arazi üç baba taksim olunmuştur. Babı evvel arazii miriye beyanındadır. Babı sani arazii metruke ile arazii mevat beyanında olup bu bapta cibali mübahadan dahi bahsolunacaktır. Babi salis müteferrikat beyanındadır.

Madde 8 - Bir kariye ve kasabanın bütün arazisi toptan olarak ahalisinin heyeti mecmuasına veyahut içlerinden bilintihap bir veya iki üç şahsa ihale ve tefviz olunmayıp ahalden her şahsa başka başka arazi ihale olunarak keyfiyeti tasarruflarını mübeyyin yetlerine tapu senetleri ita olunur.

Madde 9 - Ziraat ve harasete kabiliyeti olan arazii miriyeye her türlü şey yani buğday ve arpa ve pirinç ve boya ve hububatı saire ekilir ve icra veyahut iare ile ektirilir ve

mahlulat faslında beyan olunacak azarı sahihadan biri tahakkuk etmedikçe tatil olunmaz.

Madde 10 - Kadimi otu biçilip öşri, mahsul alınagelen çayırlar arazii mezruat gibi olup tapu ile tasarruf olunur ve hasıl olan otundan yalnız mutasarrıfı intifa edip aharını intifadan men'e muktedir olur ve bu makule çayırlar memuru izniyle sökülüp ziraat olunabilir.

Madde 11 - Batapu tasarruf olunan tarlalardan arzın derecei kabiliyetine göre dinlendirmek için alıkonulan tarlada gelembe tabir olunur hasıl olan ottan yalnız tarla sahibi intifa edip ol tarlaya aharını duhulden ve hayvanatını ithal ve rayiden menedebilir.

Madde 12 - Bir kimse mutasarrıf olduğu arazisinin toprağını memurundan izin almadıkça istimal edip kiremit ve tuğla gibi şeyler yapamaz. Yaptığı surette ol toprağın mahallindeki kıymeti gerek ol arazi, arazii miriyeden olsun ve gerek mevkuden bulunsun ol kimseden canibi miri için alınır.

Madde 13 - Bir kimse batapu mutasarrıf olduğu arazisinden aharını bigaşnipam mürurdan menedebilir. Fakat kadimi ol araziden hakkı müruru var ise menedemez.

Madde 14 - Bir kimsenin mutasarrıf olduğu arazisi üzerinde kendisinin izin ve marifeti munzam olmaksızın aharı fuzuli hark ihdas edemez ve harman yapamaz ve sair suretle dahi fuzuli tasarruf edemez.

Madde 15 - Biliştirak tasarruf olunan arazi kabili taksim yani müştereklerden her birinin hissesi mücrizesiyle intifa mümkün olup da müşterekler veyahut içlerinden bazısı taksime talip olur ise hasbelmevki ala ve evsat ve edna itibar olunarak kur'ai şer'iyye ve suveri sairei adile ile kendileri veya vekili şer'ileri müvacehelerinde memuru marifetiyle herkesin hissesi ifraz ve tayin olunur ve eğer kabili taksim değil ise kemakan berveçhi iştirak tasarruf olunur.

Muhayat yani bilmünavebe tasarruf usulü cari olmaz.

Madde 16 - Maddei basıkada beyan olunan veçhile arazi bittaksim müştereklerden her birisi tayini hudut ederek hisesini başka başka zapt ve tasarruf ettikten sonra içlerinden bazısı kısmeti sabıkayı ilga ile tekrar taksim ettirmeğe muktedir olamaz.

Madde 17 - Memurunun izin ve marifeti munzam ve mutasarrıfları yahut vekili şer'ileri hazır olmadıkça arazi taksim olunamaz. Olunduğu takdirde ol taksime itibar olunmaz.

Madde 18 – Müştereken arazi mutasarrıfları veyahut içlerinden bazıları sagır ve sagire olduğu surette on beşinci maddede beyan olunan veçhile kabili kısmet olan arazileri vasileri marifetiyle taksim olunur. Mecnun ve mecnune ve matuh ve matuhenin arazileri dahi kezalik vasileri marifetile taksim kılınır.

Madde 19 – Orman ve pırnallık gibi mahallere müstakillen batapu mutasarrıf olan kimse ol mahalli açıp ziraat etmek üzere tarla ittihaz edebilir. Fakat o makule mahallere müştereken mutasarrıf olanlardan biri diğer şerikinin izni olmadıkça ol mahallerin mecmuunu veyahut bir miktarını açıp tarla yapamaz. Yaptığı surette şeriki ol açılan yere dahi müşterek olabilir.

Madde 20 – Sagir ile cünun ve tegallüp ve müddeti sefer bait olan diyarda bulunmak gibi azarı şer'iyeyi mutebereden biri şer'an tahakkuk etmedikçe on sene bila niza tasarruf olunan tapulu araziye müteallik davalar istima olunmaz ve ol azarı muteberenin zeval ve indifaı tarihinden itibaren 10 seneye kadar raziye müteallik devai istima olunup müddeti mezkure mürurunda istima kılınmaz. Fakat müddeaaaleyh yedinde bulunan araziye fuzulen zabt ve ziraat etmiş olduğunu ikrar ve itiraf eder ise bu surette müruru zamana ve tasarrufa itibar olunmayıp ol arazi sahibine aliverilir.

Madde 21 – Fuzulen veyahut tegallüben zabt ve ziraat olunup salbesal hukuku arzı alınmış olan arazi bedelmuhakeme memuru marifetiyle istirdat ve zapt olunduktan sonra gerek memurunun ve gerek arazisini istirdat eden kimsenin ol araziye fuzuli veyahut tegallüben zabt ve ziraat eyliyen şahıstan noksanı arz veyahut ecrimisil almağa salahiyeti yoktur. Sagir ve sagire ve mecnun ve mecnune ve matuh ve matuhenin arazisinde dahi hüküm bu veçhiledir.

Madde 22 – Fuzulen veyahut tagallüben zabt ve ziraat olunan arazi istirdat olunduktan ol arazide berveçhi meşruh zabt etmiş olan kimse tarafından ekilmiş ve bitmiş olan ekin veya hadravatı saireyi araziye istirdat eden kimse ol kimseye memuru marifetiyle kal ettirebilip ol ekin veya hadravatı zapta salahiyeti yoktur.

Eğre tohum henüz nabit olmamış ise araziye istirdat eden kimse ekilmiş olan tohumun misilini ol kimseye ita ile ol tohumu mezruu temellük eder.

Madde 23 – Bir kimse mutasarrıf olduğunu arazisini ahara icar veyahut iare eylediği halde müstecir ve gerek müstair bulunan kimse müddeti medide ol araziye ziraat ve tasarruf etmesiyle ol kimse müstecir veyah müstair olduğunu muterif iken üzerinde hakkı kararı sabit olmaz.

Ve bu surette müruru zamana itibar olunmayıp arazi mutasarrıfı olan kimsenin cemi zamanda arazisini yedi müstair ve müstecirden ahz ve zapta salahiyeti vardır.

Madde 24 – Bir kariye veyahut üç beş kariye ahalisine mahsus olan kışlak ve yaylaklardan başka minelkadim müstakillen yaylak ve kışlak ittihaz kılınmış ve batapu müstakillen veya müştereken tasarruf oluna gelmiş olan mahallerin arazii mezruadan farkı olmayıp hakkında zikrolunan ve bundan sonra beyan olunacak muamele-i kanuniye bitemamiha icra kılınır ve şu iki nevi yaylak ve kışlağın sahiplerinden dahi tahammüllerine göre rüsumatı kışlakiye ve yaylakiye ahz olunur.

Madde 25 – Bir kimse mutasarrıf olduğu arazisine memurunun izni olmadıkça gürum ve envai eşcarı müsmire gars ederek bağ ve bahçe ittihaz edemeyip hatta bila izin etmiş bulunur ise 3 seneye kadar ol eşcarı kal ettirmeğe canibi mirinin salahiyeti vardır. 3 seneyi tecavüz edipde ol eşcardan intifa olunmak derecesine gelmiş ise ala halini terk olunmak lazım gelir. Fakat gerek bu makule bila izin gars olunup 3 seneyi tecavüz etmiş olan ve gerek memurunun izniyle dikilmiş olan eşcarı müsmire araziye tabi olmayıp sahibinin mülkü olarak ancak hasılatı vakıasından sene besene öşür alınır ve böyle eşcarı hasılatından öşür alınan bağ ve bahçelerin yerleri için mukataa takdir olunamaz.

Madde 26 – Bir kimse müstakillen veyahut müştereken mutasarrıf olduğu arazide hüdai nabit olan eşcarı aşılıp terbiye etmiş bulunur ise ol eşcarı temellük eylemiş olur.

Gerek şerik ve gerek memuru tarafından bu makule eşcara müdahale olunmayıp yalnız senevi hasılatı vakıasının öşrü şer'isi alınır.

Madde 27 – Bir kimsenin mutasarrıf olduğu arazisinde hüdai nabit olan eşcarı arazi mutasarrıfının izni bulunmadıkça ecanipten biri aşılıp terbiye ederek temellük etmeye salahiyeti yoktur. Aşılıp terbiye edecek olur ise arazi mutasarrıfı men eylemeğe mülktedir olur ve eğer aşılamış bulunursa arazi mutasarrıfı memuru marifetiyle ol eşcarı aşılandığı mahalden katettirmeğe salahiyeti vardır.

Madde 28 – Alelittlak arazii miriye üzerinde hüdai nabit olan palamut ve ceviz ve kestane ve gürgen ve meşe ağaçları misillü eşcarı müsmire ve gayrimüsmire araziye tabi olup menafii ol arazi mutasarrıfına ait olur. Fakat eşcarı müsmirenin hasılatından canibi miri için öşrü şer'i alınır. Ve bu makule hüdai nabit olan eşcarı gerek mutasarrıfı ve gerek ecanipten birisi kat veyahut kal edemez. Şayet eder ise canibi miriden ol eşcarın kaimeten kıymet kat ve kal eyleyen kimseden alınır.

Madde 29 – Bir kimse mutasarrıf olduğu arazi üzerinde memuru izniyle eşcarı gayri müsmire gars ederek koru ittihaz eylediği halde ol eşcar kendisinin mülkü olup yalnız anın kat ve kal' eylemeğe selâhiyeti vardır. Ve başkası kat'ederse ol eşcarın kaimeten kıymetini alır ve bu makule koruların mahallerine hasbelmevki mergubiyeti mütefaviyete riayet olunarak öşürü muadil icarei zemin takdir ve tahsis olunur.

Madde 30 – Cibali mübaha ile ahaliî kuraya mahsus olan orman ve korulardan maada eşcarı hüdai nâbit olup ihtitaben âbâ ecdâd veyahut âhardan teferruğan tasarruf oluna gelen korular tapu ile tasarruf olunarak eşcarını yalnız mutasarrıfı kat'eder. Ecanipten biri kat'edecek olursa memuru marifetiyle menedilir. Ve eğer kat'etmiş ise ol eşcarın kaimeten kıymeti canibi mirî için alınır ve bunların mahalleri için dahi canibi miriden öşre muadil icarei zemin alınır ve bu makule korular hakkında dahi arazii saire muamelesi olunur.

Madde 31 – Arazii miriye üzerinde memurunun izni olmadıkça müceddeden ebniye inşa ve ihdas olunmaz, bulunduğu surette canibi miriden hedmettirilir.

Madde 32 – Arazii miriye üzerinde bi-hessebi icap mutasarrıfı tarafınca ebniye inşa olunacak olduğu halde memuru marifetiyle çiftlik ebniyesi ve değirmen ve ağıl ve dam ve ambar ve ahır ve samanlık ve mandıra gibi ebniye inşa olunabilir fakat mahallerine hasbelmevki arzın şeref ve itibarına göre öşre muadil senevi icarei zemin takdir ve tahsis kılınır. Amma eseri bina olmıyan ham arazi üzerine sükra ittihaz olunmak üzere müceddeden ebniye inşasıyla mahalle veyahut bir kariye teşkili behemehal iradei seniyei mahsusaya mütevakkıf olup yalnız memurunun izni kafi değildir.

Madde 33 – Batapu tasarruf olunan araziye gerek mutasarrıfı ve gerek ecanipten biri meyyit defnedemez ve ettiği surette defnolunan meyyit dağılmamış ise memuru tarafından mahalli ahara naklettirilir ve eğer dağılmış ise üzeri tesviye olunur.

Madde 34 – Arazii miriyeden bil-ifraz harman yeri ittihaz kılınmış ve müstakillen ve müştereken batapu tasarruf olunagelmış olan yerler hakkında arazii saire muamelesi

olunur. Arazii miriyeden müfrez-tuz harmanları yerleri dahi bu kabildendir. Ve böyle harman yerleri için öşre muadil seneyi mukataai zemin alınır.

Madde 35 – Bir kimsenin sahihen mutasarrıf olduğu arazisi üzerinde diğer bir şahıs fuzulen ebniye ihdas veya gürum ve eşcar garseylese arazi mutasarrıfının ol ebniye ve gürum ve eşcarı memuru marifetiyle hedim ve kal' ettirmeğe selahiyeti vardır. Biliştirak tasarruf olunan arazinin mecmuu üzerine müştereklerden biri diğerinin izni bulunmaksızın fuzulen ebniye ve eşcar ihdas ve garsederse diğer şerikin hissesi hakkında yine bu muamele olunur. Ancak bir kimse ahardan teferruğ veyahut mahlül zanniyle canibi miriden tefevvüz veya baba ve anasından intikal gibi esbabı tasarruftan bir sebep ile yedinde mamulünbîh senet bulunduğu halde mutasarrıf olduğu arazisi üzerinde ebniye veya eşcar mahalline müstahik çıkararak ol mahalde hakkı tasarrufu tebeyyün ve tahakkuk eylediği surette ebniye ve eşcarın maktuan kıymeti ol mahallin kıymetinden ziyade ise mahalli mezkurun kıymeti sahihası müstahik çıkan şahsa verilerek ol mahal ebniye eşcar sahibinin yedinde ipka olunur ve eğer ol mahallin kıymeti ebniye ve eşcarın kıymetinden ezyed ise ol ebniye ve eşcarın müstahikulkal' olduğu halde olan kıymeti sahibine verilerek ebniye ve eşcar şahsı mezbure verilir. Ve biliştirak tasarruf olunan arazinin bazı mahalli üzerinde şerikin izni bulunmaksızın diğeri ebniye veya eşcar ihdas ve garseylediği surette 15 inci maddede beyan olunan veçhile ol arazi taksim olunup ebniye veya eşcar mahalli şerikin hissesine isabet ederse yine bu muamele icra olunur.

Madde 36 – Batapu tasarruf olunan araziye mutasarrıfı memuru izniyle gerek meccanen ve gerek bedeli malum mukabilinde dilediği kimseye fariğ olabilir. Ve memurunun izin ve marifeti munzam olmadıkça alelumum arazii miriyenin ferağı muteber olmayıp mefrugunlehin yani alan kimsenin aldığı arazide tasarrufu behemahal memurunun iznine mütevakıf olarak memuru izin vermeksizin mefrugunleh fevt olsa fariğ bulunan kimse kelevvel arazisine mutasarrıf olabilir ve fariğ fevt fevtolduğu surette berveçhiati hakkı intikale nail olan varisleri var ise anlara intikal eder. Yoksa müstahikki tapu olur. Mefrugunleh dahi var olduğu surette berveçhi hakkı intikale nail olan varisleri var ise vermiş olduğu bedeli farigin terekesinden alır. Kezalik arazi mübadelesi dahi behemahal memurunun iznine mütevakıftır. Ve arazi mutasarrıfının memuru izniyle ferağ ve tefvizinde mefrugunlehin veyahut tarafından birinin teferruğ ve tefevvüzü lazımdır.

Madde 37 – Arazi miriyenin teferruğunda mücerret memurunun izni kafi olmakla bir kimse arazisini memuru izniyle ahara fariğ olduktan sonra mefrugunleh tapu senedi almaksızın fariğ bulunan kimse fevt olsa ferağı mezkur muteber olmakla ol araziye mahlul nazariyle bakılmaz.

Madde 38 – Bir kimse arazisini meccanen yani bedel tesmiye etmiyerek ahara fariğ olduktan sonra muahharan ol arazi mukabilinde bedel iddiasına kendisinin selahiyeti olmayacağı misillü vefatında veresesinin dahi davaya selahiyeti olamaz. Ve miktarı malum bedel vermek üzere memuru izniyle ahara ferağ eyledikten sonra mefrugunleh tarafından bedeli mezkur fariğ bulunan kimseye ita olunmadığı halde fariğ veyahut vefatından sonra hakkı intikale nail olan varislerinin mefrugunlehdan veyahut mefrugunleh fevtolmuş ise hakkı intikale nail olan varislerinden ol araziye

istirdat ve zapta salahiyetleri vardır. Ve bedeli merkum ita olunduğu takdirde berveçhi muharrer dava ve istirdada salahiyet kalmaz.

Madde 39 – Bir kimse arazisini meccanen ve gerek bedeli malum mukabilinde memuru izniyle ahara ferağı muteberi kati ile fariğ olduktan sonra ferağından rücu edemez.

Madde 40 – Bir kimse arazisini memuru izniyle ahara ferag eyledikten sonra mefrugunleyhin izni bulunmaksızın tekrar bir başkasına dahi ferağ eylese ferağı sani muteber değildir.

Madde 41 – Biliştirak arazi tasarruf eden kimse halit ve şerikin izni olmaksızın hissesini meccanen veya bedel mukabilinde fariğ olamaz. Olduğu halde ol şerikin beş seneye kadar hini talepteki bedeli misil ile ol hisseyi alan kimseden almağa salahiyeti vardır. Bu beş sene sagir ve cünun ve müddeti seferi bait diyarda bulunmak gibi azar ile mürur etse bile ol müddet mürurunda davaya salahiyeti kalmaz ve eğer hini ferağda şeriki mezkur izni vermek veyahut kenduye teklif olunup da almaktan istinkaf etmek ile iskatı hak eylemiş ise muahharan dava edemez.

Ve bu beş sene zarfında halit ve şerik fevtolsa hakkı intikale nail olan veresenin mefrugunlehten ve mefrugunleh fevtolsa hakkı intikale nail olan veresesinden halit ve şerikin ve halit şerik ile mefrugunleh ikisi birden fevt olsa halit ve şerikin hakkı intikale nail olan veresesinin mefrugunlehin hakkı intikale nail olan veresesinden evvel araziye veçhi meşruh üzere almağa hak ve salahiyetleri vardır.

Madde 42 – Şürekayı selaseden veyahut daha ziyade şeriklerden biri hissesini ahara fariğ olacak oldukta diğer şeriklerden birisi ahar üzerine tercih olunamayıp diğerleri dahi talip oldukları halde ol hisseyi biliştirak almağa hakları vardır ve şürekayı merkumeden biri hissesini tamamen diğer şerikine fariğ olsa şeriki ahar ol hisseden hissei musibesini alabilir ve maddei sabıkada beyan olunan hükümler bunlar hakkında dahi caridir.

Madde 43 – Bir kimse aharın veyahut şerikin arazisini mutasarrıfı tarafından ferağa vekaleti olmaksızın memuru izniyle ahara fuzulen fariğ oldukta ol arazinin mutasarrıfı ferağı mezkuru muciz olmadığı halde memuru marifetiyle fuzuli teferruğ ve zapt eden kimseden arazisini istirdat eder.

Madde 44 – Üzerinde diğerinin mülk eşcar ve ebniyesi bulunup da ol eşcar veya ebniyeye tebaiyetle ziraat ve tasarruf olunan araziye mutasarrıfı eşcar ve ebniyenin sahibi tapuyu misliile almağa talip iken gerek meccanen ve gerek bedel mukabilinde ahara fariğ olamaz. Fariğ olmuş olduğu halde 10 seneye kadar talep ve davaya salahiyeti olup ol araziye hini talepteki bedeli misliyle almağa hakkı vardır. Ve bu hususa sagir ve cünun ve müddeti sefer baidi diyarda bulunmak gibi özürler muteber değildir.

Madde 45 – Bir kariyenin hududu dahilinde olup da batapu tasarruf olunan araziye mutasarrıfı bulunan kimse diğer kariye ahalisinden bir kimseye fariğ olduğu halde ol arazinin bulunduğu kariye ahalisinden yere zarureti olanların ol araziye bedeli misliile bir seneye kadar talep ve davaya salahiyeti vardır.

Madde 46 – Emlakte cari olan şuf'a arazii emiriyye ve mevkufede cari değildir. Yani bir kimse mutasarrıf olduğu arazisini bedeli malum mukabilinde ahara ferağ eylediği halde hem hududu bulunan kimsenin ol bedel ile ben teferrug ederim diye davaya salahiyeti yoktur.

Madde 47 – Şu kadar dönüm veya zira deye ferağ olunan arazide dönüm ve ziraa itibar olunup amma tayin ve iraei hudut olunarak ferağ olunan arazide gerek dönüm ve zira zikrolunsun ve gerek zikrolunmasın dönüm ve ziraa itibar olunmıyarak yalnız hududa itibar olunur. Mesela bir kimse 25 dönüm gelir diye arazisini irae ve tahdit ederek ahara fariğ olduktan sonra arazii mezkurenin 32 dönüm olduğu zahir olmasıyla 7 dönümünü tefrik ile geriye alırım yahut ziyade akçe isterim diye mefrugunlehe müdahale edemeyeceği misillü. Ferağından sonra vefat eylese evladı yahut babası ya anası dahi müdahaleye muktedir olamaz. Ve keza arazii mezkure 18 dönüm çiksa mefrugunleh dahi ol arazi bedelinden 7 dönüme isabet eden miktarı istirdat edemez.

Madde 48 – Bir kimse arazisini ahara fariğ oldukça üzerinde hudayi nabit eşcar yere tabi olduğundan ferağda behemehal dahil olur. Amma ol arazi üzerinde bulunan mülk eşcarı hini ferağda zikrederek bey' etmedikçe ol eşcarı mefrugunlehin zapta salahiyeti yoktur.

Madde 49 – Batapu tasarruf olunan arazi üzerine memurun marifetiyle muahharan gars ve ihdas kılınmış olan mülk eşcar ve gürum ev ebniyeyi sahibi bulunanlar ahara bey eyledikleri halde yerleri dahi memuru marifetiyle eşcar ve gürum ve ebniyeyi iştira eden kimseye ferağ ettirilir. Yeri arzi miri ve eşcarı mülk olan korular hakkında dahi bu veçhile muamele olunur.

Madde 50 – Sagir ve sagire ve mecnun ve mecnune ve matuh ve matuhenin uhdelerinde olan arazilerin ahara ferağları muteber olmayıp bu surette fariğ olupta bülüğ ve ifakatlerinden evvel fevt olsalar berveçhiati hakkı intikale nail olan varisleri var ise anlara intikal eder. Yoksa ol arazi müstahikki tapu olur.

Madde 51 – Sağir ve sagire ve mecnu ve mecnune ve matuh ve matuhe arazi teferruğ ve tefevvüz edemezler. Fakat haklarında mucibi hayır ve menfaat olacağı derkar ise veli ve vasileri anlar için bilvelaye ve bilvesaye arazi olabilirler.

Madde 52 – Sagir ve sagirenin baba ve analarından intikal etmiş veyahut ahah suretle uhdelerine geçmiş olan araziye veli ve vasileri zarureti deyin veya zarureti nafaka için veyahut diğer bir sebebe mebni ahara ferag edemez ve kendi uhdelerine dahi geçiremez. Ferağ eyledikleri veya uhdelerine geçirdikleri halde sagir ve sagire, baliğ ve baliğe ve tasarrufa kadir ve kadire olduklarından sonra 10 seneye kadar arazilerini memuru marifetiyle zilyed bulunan kimseden istirdat ve zapt edele ve kablebülüğ vefat ettiklerinde arazii merkume hakkı intikale nail olan varisleri var ise anlara intikal eder yoksa müstahikki tapu olur. Fakat sagir ve sagire uhdelerinde bulunan çiftlikler veli ve vasileri marifetiyle haklarında mucibi zarar ve ziya olmayacak surette idare olunamayıp ve müştemilatı kıymetli olmakla telef zayi olmalarından sagir ve sagire hakkında hasarı külli terettüp edeceği tahakkuk ederek mesağı şer'iyeye binaen satılmaları lazım gelip de ebniye ve müştemilatı sairenin araziden tefriki sebebiyle sırf arazinin ipkası sagir ve sagire hakkında muzir olduğu şer'an tebeyyün

ve tahakkuk eder ise tarafı şer' den izin hücceti alınarak ol müştemilat ile bile arazisi dahi kıymeti misliye ve hakkiyesiyle satılabilir ve berminvali muharrer satıldıktan sonra sagir ve sagirenin badelbülüğ ol arazi ve müştemilatı saireyi istirdat ve zapt eylemeğe salahiyeti kalmaz. Mecnun ve matuh ve matuhenin arazilerinde dahi hüküm bu minval üzeredir.

Madde 53 – Arazii miriye ve mevkufe üzerine eşcar ve gürum gars olunarak ittihaz kılınmış olan bağ ve bahçenin veyahut ihdas olunmuş olan ebniyenin mutasarrıf ve mutasarrıfaları sagir ve sagire ve mecnun ve mecnune ve matuh ve matuhe buldukları halde veli ve vasileri bu makule bağ ve bahçeleri ve ebniyeyi müsevvigatı şer' iyeeye binaen ahara satabilirler. Ve ol emlake tebaiyette yerlerine dahi fariğ olabilirler.

Madde 54 – Arazii miriye ve mevkufe mutasarrıf ve mutasarrıflarından biri fevt oldukça uhdesinde olan arazi erkek ve kız evladına gerek arazinin olduğu mahalde bulunsunlar ve gerek diyarı aharda olsunlar meccanen ve bila bedel mütesaviyen intikal eyler. Yalnız erkek veyahut yalnız kız evladı olur ise kezalik bila bedel müstakillen intikal eder. Arazi mutasarrıflarından biri fevt olup da zevcesi hamile bulunduğu halde ol arazi hamlin zuhuruna kadar tevkif olunur.

Madde 55 – Arazii miriye ve mevkufe mutasarrıf ve mutasarrıfalarından bila velet vefat edenlerin arazisi babası var ise ana yoksa validesine berminvali sabık meccanen intikal eder.

Madde 56 – Müteveffa ve müteveffatın bazı evladı hazır ve mevcut ve bazı evladı gaybeti münkatia ile gaip ve mefkut olduğu halde arazisi hazır ve mevcut olanlara verilir. Ancak gaip olan babasının veya anasının vefatı tarihinden itibaren 3 sene müddet zarfında zuhur eder ise yahut hayatta olduğu mütehakkak olur ise ol araziden hissesini alır. Baba ve ana hakkında dahi hüküm bu veçhiledir.

Madde 57 – Üç sene gaybeti munktakia ile gaip olup hayat ve mematı malum olmıyan kimsenin arazisi maddei sabıkada beyan olunduğu veçhile evladına ve evladı yoksa babasına ve babası yoksa anasına intikal eder. Ve bunlardan biri olmadığı halde müstahikkı tapu olur. Yani berveçhiati hakkı tapu ashabı var ise tapuyu misliyle anlara ve eğer yoksa bilmüzayede talibine tefviz olunur.

Madde 58 – Asakiri şahaneden olup diyarı aharda bilfiil hizmetleri askeriyede bulunmakta olan kimseye gerek hayatı malum olsun ve gerek gaybeti münkatia ile gaip bulunsun babası ve anası veya evladı arazisi kendisine intikal ederek mevti şer'an tahakkuk eylemedikçe ol arazi bir kimseye tefviz olunamaz. Şayet tefviz olunmuş ise ol kimse her ne zaman zuhur eder ise kendisine intikal etmiş olan araziyi her kimin yedinde bulur ise andan alarak zapt ve tasarrufa salahiyeti vardır.

Fakat hukuku araziyi siyaneten bu misillü asakiri şahanenin arazileri emval ve eşyalarını hıfzeden akraba ve ümmenalarına, yok ise bir ahara kimseye ziraat ettirilip hukuku arz tahsil ve istifa olunur.

Madde 59 – Arazi mutasarrıf ve mutasarrıflarından evladı ve babası ve anası olmadığı halde vefat edenlerin arazisi evvela liebeveyn ve liep er karındaşına tapuyu misliyle yani ol yerlerin miktar ve dönümünü ve hududunu ve hasbelmevki kuvvei

nabitesine göre şeref ve itibarını bilir bigaraz erbabı vukufun takdir eyledikleri bedeli muayyen ile verilir. Ve 10 seneye kadar talep ve istirdada salahiyeti vardır.

Saniyen liebeveyn ve liep er karındaşı yoksa gerek ol arazinin bulunduğu kariye ve kasabada sakine ve gerek ahar mahalde mütevattına olan liebeveyn ve liep kız karındaşına kezalik tapuyu misliyle verir ve beş seneye kadar talep ve davaya salahiyetleri vardır. Salisen liebeveyn ve liep kız karındaşı yoksa oğlunun oğluyle oğlunun kızına seviyyen kezalik tapuyu misil ile verilir. Ve on seneye değin talep ve davaya salahiyetleri vardır. Rabian oğlunun oğlu ve oğlunun kızı yoksa zevcine veyahut zevcesine kezalik tapuyu misliyle verilir ve on seneye değin talep ve davaya salahiyetleri vardır. Hamisen zevci veyahut zevcesi yoksa liüm er ve kız karındaşına kezalik seviyyen tapuyu misliyle verilir. Ve beş seneye değin talep ve davaya salahiyetleri vardır. Sadisen liüm er ve kız kardeşi yoksa kızının oğluyle kızının kızına kezalik seviyyen tapuyu misliyle verilir. Ve beş seneye değin talep ve davaya salahiyetleri vardır. Sabian kızının oğlu ve kızının kızı yoksa arazi üzerinde mülk eşcar veyahut mülk ebniyesi bulunduğu halde eşcar veya ebniye intikal eden veresesine kezalik seviyyen tapuyu misliyle verilir. Ve on seneye kadar talep ve davaya salahiyeti vardır. Zikrolunanlardan maada akraba olarak hakkı tapu ashabı yoktur.

Berminvali meşruh veresesine dahi olmadığı halde saminen ol arazide şerik ve halit bulunanlara kezalik tapuyu misliyle verilir ve beş seneye kadar talep ve davaya salahiyeti vardır. Tasian şerik ve haliti yoksa ol arazinin bulunduğu kariye ahalisinden yere zaruret ve ihtiyacı olanlara kezalik tapuyu misliyle verilir ve bir seneye kadar talep ve davaya salahiyeti vardır. Ve ehli kariyeden yere zarureti olanlar müteaddit olup da cümlesi birden berminvali muharrer müstahikkı tapu olan araziye almağa talip olurlar ise ol arazinin taksiminde bir güna mahzur ve mazarrat olmadığı halde bittaksim herkeze parça parça tefviz kılınır ve kabili taksim olmadığı veyahut taksiminde bazı mertebe mazarrat bulunduğu surette içlerinden en ziyade yere ihtiyacı olana verilir. İhtiyaçta müsavat üzere oldukları takdirde bizzat ve bilfiil hizmeti askeriyede bulunup da tekmili memuriyet ederek vatanına gelmiş olan var ise ana yoksa beyinlerinde kur'a atılarak ismine isabet eden kimyese verilir ve bunlardan birine verildikten sonra diğlerinin muahharan bir veçhile talep ve davaya salahiyeti olamaz.

Madde 60 – Arazi mutasarrıf ve mutasarrıflarından biri hakkı intikale nail olan varisleri yani evladı ve babası ve anası olmıyarak fevtoldukta berminvali muharrer hakkı tapu ashabı dahi olmadığı veyahut olup da hakkı tapuları olduğu araziye tapuyu misliyle almakta istinkaf ile iskatı hak eyledikleri halde ol arazi sırf mahlul olarak bilmüzayede talibine tefviz olunur. Fakat hakkı tapu ashabı sagir ve sagire ve mecnun ve mecnune ise gerek kendilerinin ve gerek veli ve vasilerinin iskatı hak etmeleri muteber değıldir.

Madde 61 – Balada mezkur hakkı tapu ashabının talep ve davaya salahiyetlerinde tayin olunan müddetler arazi mutasarrıf ve mutasarrıflarının vefatları tarihinden itibar olunup ol müddetler zarfında ol arazi gerek ahara verilmiş olsun ve gerek kimseye verilmemiş bulunsun hini talepteki tapuyu mislini vererek hakkı tapu ashabı ol araziye canibimiriden tefevvüz edebilirler. Ve tayin olunan müddetler mürur eyledikten veyahut hakkı tapu ashabı iskatı hak eylediklerinden sonra hakkı tapu davasına itibar

olunmaz ve sagir ve cünun ve müddeti seferi baid diyarda bulunmak gibi özürler hakkı tapu davası hakkında muteber tutulmayıp tayin olunan müddetler azarı mezkure ile mürur etmiş olsa bile hini inkızasında hakkı tapu sakıt olur.

Madde 62 – Derecede müsavi olan hakkı tapu ashabından biri hakkı tapusu olduğu arazii mahlulden hissesini tapuyu misliyle almaktan istinkaf ederek ıskatı hak eylediği surette diğeri ol araziyi tamamen ve kamilen tapuyu misliyle alabilir.

Madde 63 – Hakkı tapu ashabından sagir ve sagire veyahut mecnun ve mecnune olanları ve müddeti seferi bait aharı diyarda bulunanların hakkı tapuları olduğu arazii mahlule uhdelerine ihale olunmadığı surette ol arazinin tapusu tahir ve tevkif olunmayıp derecelerine göre davaya salahiyet için tahdit olunan müddet içinde talep ve davaya salahiyetleri olmak üzere anların mertebesinde veyahut madununda hakkı tapu ashabi var ise usulü üzere tapuyu misliyle anlara yoksa veyahut ıskatı hak eder ise bilmüzayede talibine verilir.

Madde 64 – Dokuz mertebe itibar olunan hakkı tapu ashabından derecede mukaddem bulunanlar hakkı tapuları olduğu araziyi tapuyu misliyle almaktan istinkaf ederek ıskatı hak eyledikleri halde derececi saniyede bulunanlara teklif olunur. Anlar dahi istinkaf eyledikleri halde derececi ahirede bulunanlara kadar sırasile teklif olunarak cümlesi almaktan istinkaf eyledikleri surette ol vakitü bilmüzayede talibine verilir. Ashabi hakkı tapudan biri hakkı tapusu olduğu araziyi tapulamazdan mukaddem vefat eylediği halde evladına ve veresei sairesine hakkı tapusu intikal eylemez.

Madde 65 – Sagir ve sagire ve mecnun ve mecnune ve matuh ve matuhe hakkı tapu ashabından buldukları halde haklarında hayır ve menfaati calip olduğu surette veli ve vasileri anlar için hakkı tapuları olan araziyi tapuyu misliyle alırlar.

Madde 66 – Üzerinde ecanipten bir kimsenin mülk eşcarı ve ebniyesi bulunupta ol eşcar ve ebniyeye tebaiyetle ziraat ve tasarruf olunan arazi mutasarrıfı balada muharrer hakkı tapu ashabından biri olmadığı halde vefat eder ise ol kimse sairî üzerine tercih olunup talip olursa bedeli misliyle ana ihale olunur. Ve eğer ana teklif olunmıyarak ahara verilmiş ise on seneye kadar ol kimsenin hini talepteki bedeli misil ile ol araziyi talep ve davaya salahiyeti vardır.

Madde 67 – Hakkı tapu ashabından olupta asakiri nizamiye silkinde bilfiil ve bizzat ifayı hizmet eylediği mütehakkuk olan kimselere hakkı tapusu teveccüh eden araziden beş dönüm miktarı meccanen ve bila bedel ihale olunur. Ve beş dönümden ziyadesi hakkında sair ashabi hakkı tapu gibi muamelatı kanuniye icra kılınır.

Hakkı tapusuna müstahık olduğu araziden beş dönümüne meccanen nail olmak imtiyazı asakiri nizamiye zabitanı ile zabitan mütekaidinine ve tekaüden ihraç kılınan efradı nizamiyeye dahi şamildir. Ve esnayı askeriyeyi bittecavüz sınıfı redife dahil olanlar fiilen hizmeti redifede bulunsunlar bulunmasınlar alelittlak kendilerine hakkı tapusuz teveccüh eden arazinin ikişer buçuk dönümü bila bedel ihale olunur. Bedelen asakiri nizamiye silkine dahil olanlar bu imtiyazdan müstesnadırlar.

Madde 68 –

Madde 69 –

Madde 70 –

Madde 71 –

Madde 72 – Bir kariye veyahut kasaba ahalisi umumen veyahut bazısı bir özü sahiha mebni terki vatan ettikleri halde mutasarrıf oldukları arazi müstahikkı tapu olmaz. Fakat bila özür terki diyar ederek veyahut terki vatana mecburiyet veren özü sahihin mündefi olduğu tarihten itibaren üç sene zarfında vatanlarına avdet etmiyerek arazilerini bila sebep tatil ederler ise olvakit müstahikkı tapu olur.

Madde 73 – Diyarı aharda olarak bilfiil ve bizzat hizmeti askeriyede istihdam olunmakta olan asakiri şahanenin uhdelerinde olan arazi gerek müstecir ve müstair yedlerinde bulunsun ve gerek alahalihi terk ve tatil olunsun fevtler tebeyyün etmedikçe ve veçhile müstahikkı tapu olamaz. Şayet ol arazi ahara verilmiş olursa tekmili müddet ve hizmet ederek memleketlerine avdetlerinde arazilerini her kimin yedinde bulurlar ise alırlar.

Madde 74 –

Madde 75 – Arazi mutasarrıf ve mutasarrıflarından biri vefat edip de hakkı intikale nail olan varisleri gaybeti munkatı ile gaip olarak hayat ve mematları malum olmasa ol arazi müstahikkı tapu olur. Ancak ol kimsenin vefatı tarihinden itibaren 3 seneye kadar zuhur ederler ise ol araziye meccanen zapt eylemeğe salahiyetleri vardır. Ve bu üç sene müddet mürurundan sonra zuhur etseler talep ve davaya muktedir olamazlar.

Madde 76-

Madde 77 – Arazii mahluleyi canabi miriden tefevvüz eylemeksizin hakkı tapu ashabından derecede mukaddem olan kimse ketim ve ihfa ve on seneden akal müddet füzuli zapt ve tasarruf eylemiş olduğu tahakkuk eder ise olavakitteki tapuyu misli kendisinden alınarak ol arazi uhdesine tefviz kılınır. Talip olmadığı halde diğer hakkı tapu sahibi olup da derecesine göre muayyen olan müddeti geçmemiş ise ana ve eğer yoksa veyahut olup da ıskatı hak eder ise bilmüzayede talibine tefviz olunur. Ve eğer berminvali muharrer 10 seneden akal müddet füzuli zapt ve ziraat eylediği tahakkuk eden kimse ecanipten ise ol arazi yedinden alınarak ol zamandaki tapuyu misliyle hakkı tapu sahibine ihale kılınır. Hakkı tapu sahibi yoksa veya ıskatı hak ederse bilmüzayede talibine verilir.

Madde 78 – Bir kimse arazii miriye ve mevkufeye bila niza 10 sene ziraat ve tasarruf etmiş olur ise hakkı kararı sabit olup gerek yedinde mamulünbih senet bulunsun ve gerek asla senet bulunmasın ol araziye mahlul nazariyle bakılmayıp yedine meccanen ve müceddeden tapu senedi verilmek lazım gelir. Fakat ol arazi mahlul olmuş iken bigayrihak zapt eylemiş olduğunu kendisi ikrar ve itiraf ederse müruru zamana itibar olunmayıp ol arazi tapuyu misliyle kendisine teklif olunur ve eğer kabul etmez ise bilmüzayede talibine verilir.

Madde 79 – Mahlul olan arazii miriye ve mevkufeyi salifüzzikir iki maddede beyan olduğu veçhile füzuli zapt ve ziraat hukuku araziye tamamiyle eda ve ifa eden kimseden noksanı arz veyahut ecrimisil namiyle bir şey alınamaz.

Madde 80 – Bir kimse tasarrufundan olan tarlasını ektikten sonra hakkı intikale nail veresei olmaksızın fevt olup memuru ol tarlayı hakkı tapu sahibine yahut diğer talibine ihale ve tefviz eylediği surette ol tarlada bitmiş olan mezruat müteveffa ve müteveffanın terekesinden madut olup tarlayı alan kimsenin ol mezruatı kaldırtmağa veyahut ücret deye vereseden bir nesne almağa salahiyeti yoktur. Saki ve inbat ile hasil olan ot dahi mezruatı merkume hükmündedir. Amma mütefevvanın amelinin methaliyeti olmaksızın hudayi nabit olan ot vereseye intikal eylemez.

Madde 81 – Batapu tasarruf olunan arazii miriyye üzerine memuru izniyle muahharan mülk eşcar ve gürum gars olunarak ittihaz kılınmış olan bağ ve bahçenin ve ihdas olunmuş olan mülk ebniyenin sahibi fevt oldukta ol eşcar ve gürum ve ebniye müteveffanın veresesine emlaki saire gibi mevruz olduktan sonra eşcar ve gürum ve ebniye yerleri için takdir olunan bedelden yalnız resmi intikal misillü harç alınarak eşcar ve gürum ve ebniyeden hissei irsiyelerine göre ol yerler vereseye meccanen tefviz kılınıp defterhanei amirede olan kayıtları bittashih derdest bulunan senetlere hamis tahrir olunur.

Madde 82 – Batapu tasarruf olunan arzı miri üzerine ihdas kılınmış olan mülk değirmen ve ağıl ve mandıra ve ebniye saire harap olup eseri bina kalmadıktan sonra ol ebniyenin yeri müstahikkı tapu olur. Ebniye sahibi talip olur ise ana, talip olmaz ise ahara verilir. Fakat bu makule yerler mukaddema ebeveynden ya evlattan intikal edip veyahut sair suretle ebniye sahibinin uhdei tasarrufunda bulunupta icarei maktuası canibi miriye eda olunmakta ise ol yerler ebniye sahibi yedinden alınmaz ve tasarrufuna münaat kılınmaz.

Madde 83 – Batapu tasarruf olunan arzı miri üzerine mülk eşcar ve gürum gars olunarak ittihaz kılınmış olan bağ ve bahçenin eşcarı ve gürumu kuruyup veya kal olup eşcar ve gürumdan bir güna eser kalmadıktan sonra ol eşcar ve gürum yeri müstahikkı tapu olur. Eşcar ve gürum sahipleri talip olurlar ise anlara, talip olmazlar ise ahara verilir. Fakat bu makule yerler mukaddema ebeveynden ya evlattan intikal etmiş ve yahut sair suretle eşcar ve gürum sahiplerinin mukaddema uhdei tasarruflarında bulunmuş ise ol yerler mutasarıfları yedlerinden alınmaz ve tasarruflarına mümanaat olunmaz.

Madde 84 –

Madde 85 –

Madde 86 – Hakkı tapu ashabından biri hakkı tapusu olduğu araziye tapuya misliye tefevvüz edecek olduğu surette ecanipten diğer kimse tapuyu misil üzerine zam ile tefevvüze talip olursa ana itibar olunmaz.

Madde 87 – Mahlul olan arazii miriye ve mevkufe bilmüzayede bedeli misli mukarreriyle bir kimseye tefviz ve ihale kılındıktan sonra ziyade paha veren zuhur eder ise henüz senet verilmedi diye ol kimseye müdahale olunmaz ve tefevvüz eylemiş olduğu arazi yedinden alınmaz. Fakat arazii mahlule bir kimseye tefviz olunduktan sonra tapuyu mislinden noksanı fahiş ile tefviz olunduğu zahir ve mütehakkak olur ise tefviz tarihinden itibaren 10 sene içinde ol arazinin hini tefvizindeki tapuyu misli ol kimseye teknil ettirilip teknil etmez ise mukaddema vermiş olduğu akçe kendisine reddolunarak ol arazi talibine ihale kılınır ve eğer

tefevvüz tarihinden itibaren 10 sene geçmiş ise ol kimseye tasarruf olunmaz ve tefevvüz eylediği arazi yedinden alınmaz ve böyle arazii mahlule hakkı tapu ashabından bir kimseye tapuyu misliile tefviz kılındıktan sonra dahi hüküm bu veçhiledir.

Madde 88 – Bir kazada tapu memuru olan kimse mahlul ve müstahikkı tapu olan araziyi zamanı memuriyetinde tefevvüz edemeyeceği gibi gerek evladına ve gerek er ve kız karındaşına ve baba ve anasına ve zevcesine ve köle ve cariyesine ve tabaasına tefviz edemez. Fakat peder ve validesinden veya evladından müntakil araziye mutasarrıf olur ve hakkı tapu ashabından ise diğer kazanın tapu memuru marifetiyle usulü üzere arazi tefevvüz edebilir.

Madde 89 – Yeri arzı miri ve binası bir cihete vakfolan ebniye harip olup eseri bina kalmadıktan sonra mütevellı tamir etmeyip icarei zeminini dahi canibi miriye eda etmediği halde ol yerler mütevellı yedinden alınarak talibine verilir ve eğer mütevellı tamir eder veyahut mukataai zeminini canibi miriye eda eder ise müdahale olunmayıp mütevellı yedinde ipka olunur. Yeri arazii mevkufeden ve binası ciheti uhraya vakfolan mahallerde dahi hüküm böyledir.

Madde 90 – Yeri arzı miri ve gürum ve eşcarı bir cihete vakfolan bağ ve bahçe harap olup eşcar ve gürumden eser kalmadıktan sonra mütevellı vakıf bulunan kimse ol bağ ve bahçe yerlerini üç sene mütevaliyeten bila özür tatil edip mukatai zeminini eda ve eşcar ve gürum garsederek heyeti asliyesine irca etmediği halde ol yerler müstahikkı tapu olur. Yeri arazii mevkufe ve eşcar ve gürumu ciheti uhraya vakfolan mahallerde dahi hüküm bu veçhiledir.

Madde 91 – Kadimden bir kariyeye veya bir kasabaya ihtitaba ve intifaa mahsus olup baltalık tabir olunan kuru ve ormanların eşcarını ancak ol kariye ve ol kasaba ahali katedip başka kariye ve kasaba ahalisinin katetmeğe salahiyeti yoktur. Ve müteaddit kariyelere kezalik minelkadim ihtitaba ve intifaa mahsus olan kuru ve ormanların eşcarını dahi ol kariye ahali katedip sair kariyeler ahali katedemez. Ve bu makule kuru ve ormanların resmi yoktur.

Bir kariye ahalisine tahsis kılınmış baltalığa hakkı ihtitabı olmıyan diğer kariye ahali tarafından tecavüzle ihtitap edildiği tahakkuk eder ise kat' ve kal' olunan eşcarın kaimeten kıymeti bigayrihak tecavüz ve ihtitap edenlerden tahsil ile hakkı ihtitaba malik olan kariye ahalisinin umumuna taksim olunacaktır.

Madde 92 – Ahali kuraya mahsus kuru ve ormanlardan bir miktarı ifrazı yerle kuru ittihaz olunmak veyahut ziraat için açmak üzere bir kimseye tefviz ile batapu müstakillen veya müştereken tasarruf ettirilmez. Tasarruf eden olur ise cemi zamanında ahalinin meneylemeğe salahiyeti vardır.

Madde 93 – Tarikiam üzerine bir kimse ebniye ihdas veya escar gars edemez. Edecek olur ise hedim ve kal' olunur. Velhasıl tarikiamda bir vechile kimse tasarruf edemez. Tasarruf eden olur ise menolunur.

Madde 94 – Bir kariye ve kasaba dahilinde ya haricinde araba çekmek veya hayvanat birikmek gibi ahalinin intifai için terk olunmuş olan meydanlar ile namazgah misillü mahaller tarikiam hükmünde olarak alınıp satılmaz ve üzerine ebniye ihdas ve eşcar

garsolunamaz ve bir kimseye müstakillen tasarruf ettirilmez. Tasarruf eden olur ise ahali menedebilir.

Madde 95 – Defterhanei amirede mukayyet olup minelkadim pazar ve panayır için terk ve tahsis kılınmış olan yerler alınıp satılmaz. Ve kimseye müstakillen tasarruf eylemek üzere senet verilmez. Tasarruf eden olur ise menolunur. Fakat bu makule mahaller için mukayyet olan esim her ne ise canibi hazineden ahz ve istifa kılınır.

Madde 96 – Bir kariyenin umumen ahalii müçtemiasına minelkadim terk ve tahsis kılınan harman yeri alınıp satılmaz ve sökülüp ziraat ve haraset olunmaz ve üzerine bir güna ebniye ihdas ve inşasına ruhsat verilmez ve müstakillen veya müştereken tapu senediyle tasarruf kılınmaz. Tasarruf eden olursa ahali meneder ve bu makule harman yerine diğer kariye ahalisi mezruatını naklederek dökemez.

Madde 97 –

Madde 98 –

Madde 99 –

Madde 100 –

Madde 101 –

Madde 102 –

Madde 103 – Batapu kimsenin tasarrufunda olmayan ve minelkadim ahalii kasabat ve kuraya tahsis kılınmayan ve aksayı umrandan cehirüssavat olan kimsenin sayhası istima olunmıyacak derece kasaba ve kariyede bait bulunan gühi ve taşlık ve kıraç ve pırnallık ve otlak gibi hali mahaller arazii mevat olup bu makule yerlerden yere zarureti olan kimse rakabesi beytülmale ait olmak üzere meccanen memurunun izniyle mücaddeden yer açıp tarla ittihaz edebilir. Ve sair arazii mezrua hakkında meriyülicra olan ahkamı kanuniye tamamıyla bu makule yerlerde dahi caridir. Fakat bir kimse berveçhi muharrar açmak üzere memurundan izin almış ve tefevüz etmiş olduğu mahalli açmayıpta bilaözrü sahih üç sene alahalihi terkeder ise ahara verilir ve eğer bu makule yerlerden bilaruhsat açıpta tarla ittihaz eden olursa açmış olduğu mahallin tapuyu misli kendisinde alınarak uhdesine bittefviz tapu senedi verilir.

Madde 104 – Minelkadim ahaliye mahsus kuru ve ormanlardan olmayıp cibali mubahadan addolunan dağlardan ve balkanlardan herkes odun ve kereste katedebilip yekdiğer müdahale edemez ve bunlardan husule gelen giyahtan ve kat olunan eşcardan öşür alınmaz ve bu makule cibali mubaheden bir miktarı bilifraz müstakillen veya müştereken kuru ittihaz olunmak üzere memuru tarafından kimseye batapu tasarruf ettirilmez.

Madde 105 –

Madde 106 – Arazii mevat ve metrüke ve emiriye ve mevkufe ve memlukede hüdai nabit olan ağaçlar batapu tasarruf olunmaz. Fakat arazii miriye ve mevkufede hüdai nabit olan eşcar tasarruf babında beyan olunduğu üzere araziye tebaiyetle tasarruf olunur.

Madde 107 – Her kimin uhdesinde (sorumluluğu altında) olursa olsun arazi-i miriyeden (Beylik arazisi) bîr mahalde (yerde) zuhur eden (oluşan) altın veya gümüş ve nühas (bakır) ve demir ve enva-ı eşcar (ağaç türleri) ve alçı ve kükürt ve güherçile ve zımpara, ve kömür ve tuz madenleri ve maadini saire (diğer madenler) canibi lbeytülmale(hazineye) ait olup,, arazi mutasarrıflarının (arazi sahibi) hiç bir madeni zapteylemeye veyahut çıkan madenlerden hisse almaya salahiyetleri (yetkileri) yoktur. Kezalik tahsisat, kabilinden olan arazi-i mevkufede (vakıf arazisi) zuhur eden (oluşan) bilcümle (bütün) maadin (madenler) canibi (yön,, taraf) beytümale ait olup, gerek arazi mutasarrıfları tarafından, gerek, canibi vakıftan dahlü taarruz (müdahale) olunamaz. Fakat gerek arazii-i miriyede (devlet arazisi) ve gerek, zikrolunan arazi-i mevkufede maadini nıezMrenin. (adı geçen) ihracı ile ziraat, ve tasarruftan tatili icap eden miktarın değer bahası (kadar) mutasarrıfına verilmek, lazım .gelir. Ve arazi-i metruke (boş arazi) ile .arazi-i mevatta (sahipsiz arazi) bulunan maadinin humsu (1/5'i) beytümale ve bakisi (kalanı) bulan kimseye ait olur. Amma evkafı sahihadan olan arazide zuhur eden madenler canibi vakfa ait olur. Ve derunu kuira (din adamları) ve kasabattan olan. mülk. .arsalarda, zuhur eden maden cümleten sahibine ait olur., Ve .arazi-i esriye (İ/Oluk arazi.) ve haraciyede (gayrı müslümlerden alınan vergi) • zuhur edip izabeye kabiliyeti olan madenlerin hu.ni.su beytümale ve bakisi arazi sahibine ait olur. Ve izabe edilmeye kabiliyeti olmayan, maadin.... sahibine ait olur